

UDÁLOSTI

Komentář

Kateřina PERKNEROVÁ
redaktorka

Máme se bát války v Evropě?

Zitra uplyne rok od Putinovy agrese na Ukrajinu. Nepamatují si, že by někdo ze světových státníků avizoval podobný vývoj. A Miloš Zeman 17. února 2022 v MfD uvedl: „Rusové nejsou blázní, aby se pouštěli do operace, která jim přinese více škody než užítku.“ Mýlil se.

Loni 7. března mi vyšel komentář pod názvem Prezidenta vybrala válka. V něm jsem napsala, že Zemanovým nástupcem se stane Petr Pavel: „Ze všech priorit, které stojí před Českem, se vyloupla jediná, nejdůležitější a do slova existenční. Bezpečnost. A to zcela mění mapu uchazečů o Pražský hrad. Hledá se totiž hlava státu pro válku, člověk, který se vyzná nejen na mezinárodní mírové, ale také vojenské scéně. Osobnost vyvolávající dojem, že ví, jak si poradit v krizových okamžicích.“

„Vyděšené obyvatelstvo není ideálním příjemcem realistických zpráv z bojiště i politiky.“

Pavel se na inauguraci teprve chystá, ale všechny jeho aktivity už mají punc prezidentství. Proto vzbudil takový rozruch jeho projev v Mnichově, kde řekl, že je třeba přemýšlet také o tom, že válka nemusí dopadnout tak, jak si Západ přeje. A že zhroutené Rusko není naším cílem. Je nutné Ukrajinu všestranně podporovat, ale zároveň přemýšlet o „nejhorších scénářích“. Náčelník generálního štábu Karel Řehka o nich hovoří neustále. Tento týden řekl, že válka v Evropě „není nemyslitelná“. Dodal, že částečná mobilizace by pak byla nutná. Chápu, že chce donutit politiky, aby neúnavně pracovali na modernizaci armády a nedopustili vyprazdňování jejích skladů. Přesto by nejvyššímu vojákovi možná slušela směrem k veřejnosti určitá slovní dieta. Vyděšené obyvatelstvo není ideálním příjemcem realistických zpráv o dění na bojišti, v politice a diplomacii. Mluvit by měl raději Petr Pavel, voják už jen bývalý.

Proč je .CZ na titulce Deníku

VŠIMLI JSTE SI .cz na titulní straně Deníku? Internetové .cz přibývalo proto, že Deník se stále více stává multimediálním. Nejrychlejší zprávy, videa a audio a mnoho dalšího naleznete právě v internetové verzi Deník.cz. Už jste zkusili Deník na mobilu nebo internetu?

Bez úspor a přehledu o výdajích. V nouzi je čtvrt milionu Čechů

Lidé z chudých českých domácností nemají jak se bránit zdražování a často upadají do dluhových pastí. Přinášíme další díl seriálu Neviditelní, který se věnuje lidem, propadajícím sociálním systémem.

Seriál

ZUZANA HRONOVÁ

Přes milion lidí v České republice žije v nízkopříjmových domácnostech. Jde o osoby, jejichž společné příjmy sice většinou pokrývají základní životní potřeby, ale neumožňují vytvořit finanční rezervu a zlepšovat život. Tyto domácnosti špatně reagují na neočekávané výdaje. Složitá situace chudých rodin se projevuje zejména v posledním roce, kdy vysoká míra inflace prodražuje především nezbytné výrobky a služby.

I když domácnost zvládne zaplatit alespoň základní potřeby jako jídlo, mají nízké příjmy i jiné závažné dopady. Rodiny například nemají možnost žádat o hypotéku, dětem nemohou dopřát kroužky, školy v přírodě a jiné aktivity, čímž způsobují jejich sociální izolaci. Nedoostatek peněz se projevuje i ve schopnosti řešit zdravotní problémy, členové nízkopříjmových domácností proto trpí horším zdravotním sta-

Chudí Češi

deník

• 11 procent nízkopříjmových Čechů nezávidně zaplatit své běžné výdaje, dalších 9 procent to dokáže jen za použití úspor

• čtvrt milionu lidí nemá na základní životní potřeby. Pokud současná míra inflace vydrží, může se ocitnout na hraně dalších 27 procent respondentů, kteří uvedli, že se museli hodně uskrmnit

• finanční situace se v posledním roce zhoršila pro 81 procent nízkopříjmových Čechů

• skoro tři čtvrtiny nízkopříjmových domácností si nevedou přehled o svých příjmech a výdajích, necelá polovina nevyužívá žádnou pomoc od státu a pouze třetina chudých lidí se snaží získat lépe placenou práci. Jedním ze znaků této skupiny je nižší finanční gramotnost

ZDROJ: VÝZKUM SPOLEČNOSTI PROVIDENT PRO INICIATIVU NEVIDITELNÍ

FOTO: SHUTTERSTOCK

vem. Na takové rodiny tvrdě dopadá zdražování. „Bohužel tyto lidé nemají moc možností, jak se mu bránit. Mohou si ke své práci přibrat například brigádu nebo si zvyšovat kvalifikaci. Toto však může ležet říci od stolu, ale člověku, který přišel ze směny v továrně, to bude těžko vysvětlovat. Nízkopříjmové domácnosti tak mohou spoléhat pouze na solidaritu rodinných příslušníků

nebo aktivně začít využívat sociální dávky,“ upozornil ekonom a ředitel CETA – Centra ekonomických a tržních analýz Aleš Rod.

Zakladatel a ředitel Institutu prevence a řešení předlužení Radek Hábl radí lidem dělat si už od nejmladšího věku jakékoliv peněžní rezervy, pokud to jen trochu jde. „Když se pak něco stane, nemají kam sáhnout a rovnou si vezmou ně-

jaký nevýhodný nebankovní úvěr. Půjčí si deset tisíc, ale musí vrátit dvacet. Kvůli jejich nízkým příjmům jim totiž nepůjčí banka. Tím se už dostanou do spirály dluhů,“ popsal a dodal, že když se lidé dostanou do finanční krize a hrozí jim vystěhovávání, začnou se chovat iracionálně a pod tlakem si opatří peníze za jakýchkoliv podmínek.

Hábl také upozornil, že státu se nevyplatí nechat občany propadávat až na samotné dno do dluhů a exekucí. „Lidi to vytlačuje do šedé ekonomiky. Když už je člověk takto předlužený, stát by měl mít mechanismus, aby ho z toho co nejrychleji dostal. Cyklíme tady 700 tisíc lidí v exekucích a přes polovinu z nich je v tom více než dvanáct let,“ uvedl Hábl v rozhovoru pro Deník.cz.

POMOC OD STÁTU

Proces oddlužení by podle něj měl být bez bariér a zkrácený z pěti let na tři. Do dal, že západní svět si již dávno uvědomuje, že je i v jeho zájmu co nejdříve vrátit občany z dluhů do běžné ekonomiky a legálního zaměstnání. „Když lidi udržujeme mimo tento systém, je to špatně pro rozpočet, sociální smír i pro demokracii. Jakmile je totiž zatlačíme do kouta, mnohem snáze inklinují k extremistickým a populistickým stranám, slibujícím snadná řešení,“ vysvětlil expert na předlužení.

Matka pěti dětí přišla o práci. Hrozil jí život na ulici

dokončení ze strany 1

Zlom nastal, když se Ivana opět mohla vrátit do školy na každodenní úklid. Přišla mezi lidi a podpory se dočkala i od zaměstnanců školy, když se dozvěděli, jakým složitým obdobím si prochází. „Postupně se začala

zvedat, sháněla si spoustu brigád, aby jimi dorovнала příjmy,“ uvedla Hamáčková.

V tu chvíli se odborníci snažili, aby se žena osamostatnila a jejich služby už nepotřebovala. Naučili ji hlídat si splátky, vyplňovat formuláře a na úřadě si vyřizovat dávky. Po třičtvrté

roce z jejich služeb odešla. „Paní pravidelně vidám ve škole a dlouhodobě se jí daří velmi dobře. Jen se potřebovala odrazit ode dna, na nezbytně dlouhou dobu podpořit a naučit se potřebným dovednostem,“ shrnuje Hamáčková. Dnes už má její bývalá klientka také umožně-

né veškeré své dluhy.

Jak vedoucí Sociálně aktivizační služby ve Vrchlabí podotýká, s motivovanými klienty jako Ivana nepracují příliš často. Někteří například nechťejí měnit určité vzorce chování, které pochytily ve své rodině, a mají jinak nastavené priority.

INZERCE

Když není čas ani prostředky na hrdinství. Jistý výnos nabízí termínované vklady

Extrémní inflace a s ní spojený růst úrokových sazeb, energetická krize i pokračující ruská agrese na Ukrajině. To vše stojí za změnou našeho chování v některých oblastech – spoření, resp. zájem o investice a zhodnocování volných prostředků je jednou z nich. V turbulentní době se velká část českých střadatelů uchyluje ke konzervativním produktům, velký zájem projevili loni kupříkladu o spořicí účty a hlavně termínované vklady. A není se co divit, výhody, kterých si je čím dál více střadatelů vědomo, jsou zřejmé.

Z dat Banky CREDITAS o reálných finančních tocích a z výzkumu Instant Research IPSOS vyplývá, že zhruba pětina lidí změnila způsob, jak nakládá s úsporami. Zhruba 11 % začalo

preferovat spořicí účty a zvláště termínované vklady. U 4 % lidí, nepřekvapivě z řad movitějších klientů, nastal posun směrem k fyzickým aktivům, které také nabízejí určitou míru „jistoty“ – v hledáčku těchto investorů se tak častěji začaly objevovat nemovitosti či umění. Na druhou stranu pouze 5 % začalo upřednostňovat fondy či akcie.

„Zájem o spořicí účty a termínované vklady je pochopitelný. Podílové fondy či jiné rizikovější investice sice slibují potenciál vysokých zisků, na druhou stranu ale s vyšší potenciálu se zvyšuje riziko, že investice prodělá,“ říká Pavel Čihák, ředitel marketingu NEY spořitelního družstva. Termínované vklady přitom nabízí garantovaný výnos a vklad je samozřejmě pojištěn. „Vzhledem k tomu, že úroky nejvýnosnějších

termínovaných vkladů se přehouply přes 6 procent, představují velkou konkurenci právě rizikovějším investicím, které sice také obdobně výnosy nabízejí však bez jakékoliv garance a na delším horizontu,“ uvádí Lukáš Hartl, předseda představenstva, s tím, že vklad u NEY spořitelního družstva na 6 měsíců nabízí zhodnocení už dokonce 7 % p.a. Na termínovaný vklad jako je možné pohlízet nejen jako na produkt vhodný pro konzervativně smýšlející investory, ideální je také pro ty, kteří potřebují rozložit riziko a své investice diverzifikovat.

„Patří ještě dodat, že krátkodobě nelze současnou inflaci porazit, ovšem jak vidíme, na trhu existují garantované produkty, které dokáží její dopady vcelku slušně eliminovat,“ dodává Hartl.

Lidé chodí pozdě, říká poradce

Praha – Naši klienti by měli lépe nakládat s penězi. To říká šéf pražské pobočky Poradny při finanční tísni David Šmejkal. Klienti ale často kontaktují poradnu až v pokročilém stádiu problémů s penězi. „Přicházejí za námi mnohdy až v momentě, když už mají exekuce a rádi by se oddlužili. Naším úkolem je zjistit, jaká existují východiska z jejich situace. Některým dělá problém změnit priority,“ popsal.

Diskutují proto o jednotlivých výdajových položkách a také o velikosti příjmu. A to prý mnoho klientů „bolí“. Vybřednout z dluhů se jim mnohdy nedaří i kvůli tomu, že dotyčný přijde o práci, popřípadě musí dát výpověď kvůli péči o blízkou osobu.

S člověkem, který má nízký plat a vysoký dluh, probírají v poradně další možnosti, jak dlužné částky umořit. Zkoumají majetek klienta, zda by

se dalo něčím část dluhu zaplatit, či zda by se dala dát do zástavy nemovitost příbuzných. Řešením je také spoludlužnictví, případně oddlužení nebo osobní bankrot.

PRÁCE NAČERNO

Setkávají se rovněž s lidmi, kteří kvůli zabavování velké části platu exekutory raději pracují ilegálně, lidově řečeno načerno. Tehdy pak upozorňují na nevýhody šedé ekonomiky. „Především jde o velmi nízkou pracovní právní ochranu a také mizivé úložky do penzijního systému, což má vliv na velice nízký starobní důchod,“ vyznamenal Šmejkal.

Při současném zdražování, inflaci a energetické krizi klientů poradny přibývá, měsíčně přijde zhruba osm set nových. Odborníci jim radí, kde najít úspory, ale také jak

přizpůsobit spotřebu energií, což dnes patří k nejčastějším tématům. V případě, že služby využijí dů-

chodci v peněžní tísni, snaží se domluvit s jejich příbuznými, zda by pro ně nebylo lepší dotyčného založit, aby například nemusel pod nátlakem nevýhodně prodávat dům.

Nadějí vidí David Šmejkal v prevenci, například ve stále intenzivnějším rozvíjení finančních dovedností na školách. Žáci a studenti se dozvědí o pravidlech rodinného rozpočtu, o příjmech, nutnosti vytvářet rezervu, aby člověk nemusel hned sahat po úvěru. (zh)

• Seriál **Neviditelní** o skupinách, které propadávají státním systémem pomoci vzniká ve spolupráci s projektem neviditelní.org